

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

«Təsdiq edirəm»:
Tədris məsələləri üzrə prorektor vəzifəsini
icra edən: dos.Z.Məmmədov
" 12 " 09 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 7001001 - Məktəbəqərar yaş dövründə təhsil və inkişaf, Məktəbəhazırlığın təşkili.

Fakültə: Filologiya və ibtidai təhsil

Kafedra: İbtidai təhsil və məktəbəqədər təlim

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Məktəbəqədər pedaqogikanın müasir problemləri

Kodu: MİF-B01.01

Tədris ili: I (2025-2026.) Semestr: I

Tədris yükü (saat) cəmi 180 saat. Auditoriya saati: 30 saat. 15 saat müəhazirə, 15 saat seminar.

Tədris forması: Öyanı

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

Auditoriya №:311

II.Müəllim haqqında məlumat:Adı,soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Müəhazirə müəllimi Baxışova Şərafət Aram qızı, p.ü.e. d., professor; Seminar müəllimi dos.Əliyev Ayəddin Baldadaş oğlu

Məsləhət gün və saati: V gün, 13.00-14.00

E-mail ünvanı:sharafat_baxishova1960 @ mail.ru, ayeddin59 @ mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş. H.Abdullayev küçəsi, 22, 2 saylı tədris korpusu

III.Tövsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

III. Fənnin öyrənilməsi üçün materiallar:

Zəruri ədəbiyyatlar

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. B., 1995.
2. Azərbaycan Respublikasında məktəbəqədər təhsil proqramı (kurikulumu). Bakı – 2012.
3. R.Mursaqulova, N.Rüstəmov. Məktəbəqədər pedaqogika (Dərslik). Bakı-2002. ADPU nəşriyyatı.432 səh.
4. A.Həsənov Məktəbəqədər pedaqogika. Bakı, "Nasir" nəşriyyatı, 2000, səh. 374.
5. İsmixanov M. Pedaqogikanın əsasları. Bakı – 2003.
6. Kazımov N. Tərbiyənin elmi – pedaqoji əsasları. Bakı – 1993.
7. Məktəbəqədər müəssisələrdə tərbiyə-təlim proqramı. Bakı – 1998.
8. Z.Vəliyeva. Əxlaq tərbiyəsi, ADPU.,2012.
9. Mursaqulova R. Cəmilzadə S. Uşaqlarda əxlaqi keyfiyyətlər tərbiyəsi. Bakı – 2000.

Əliyeva S.A. Məktəbəqədər təhsil: konseptual problemlər. Monoqrafiya. Bakı, "Elm və təhsil", 2015, 308 səh.

Əlavə tövsiyə olunan ədəbiyyatlar:

1. Azərbaycan Respublikasının Təhsilin İnkişafı üzrə Dövlət Strategiyası. Bakı: 2013.
2. Əliyeva Ə.Ə. Müasir Azərbaycan məktəbinin psixoloji problemləri. Bakı: Ozan, 1998.
3. Əliyeva Ə.Ə., Əliyeva H.Ə., Əliyeva S.H. Psixopedaqogika. Bakı: 2019.
4. İlyasov M.İ. Müəllimin pedaqoji ustalığı. Bakı: Elm və təhsil, 2013.
5. İlyasov M.İ. Müəllimin peşəkarlığı və pedaqoji sərəfçiliyin müasir problemləri. Bakı: Elm və təhsil, 2018.
6. Quliyeva K.R. Yuxarı sinif şagirdlərinin müəllimlik peşəsinə istiqamətləndirilməsi Bakı, Nurlan, 2003.
7. Mehrabov A.O. Sərəfçili müəllim hazırlığının problemləri. Bakı: Elm və təhsil, 2015.
8. Təhsil Haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı: Hüquq ədəbiyyatı nəşriyyatı, 2010.
9. Qaralov Z.İ. Tərbiyə. 3 cildə. Bakı: Pedaqogika, 2003.
10. Mahmut Açıq. Peşəkar müəllimin bədən dili. Bakı: 2013
11. Müəllimin etik davranış qaydaları. Bakı: 2014
12. Veysova Z. Fəal / interaktiv təlim. Bakı: UNISEF, 2007

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisinə ehtiyac yoxdur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Son onillikdə çox şey dəyişmişdir. Yeni paradigmlər, konsepsiyalar, innovasiyalar, dövlət standartları və alternativ tədris planları, yeni tip məktəbəqədər təhsil müəssisələri yaradılmışdır. Məktəbəqədər təhsilin məzmununun yeniləşməsi bu gün aktual problem kimi qarşıda durur. Məktəbəqədər təhsil təhsilin ilk pilləsi olmaqla, uşaqların intellektual, fiziki və psixi inkişafını, sadə əmək vərdislərinə yiyələnməsini, istedad və qabiliyyətinin üzə çıxarılmasını, sağlamlığının qorunmasını, estetik tərbiyəsini təmin edir. Ağılın, intellektin inkişaf etdirilməsi ön plana keçir. Dünyanın təhsil məkanında sadəcə bilik, bacarıqlar deyil, dəyərlər, sərəfçilər şəxsiyyətin inkişafında mühüm atributlar kimi qiymətləndirilir və bugünkü təhsilin keyfiyyət göstəriciləri kimi qəbul edilir. "Məktəbəqədər təhsilin müasir problemləri" fənni gələcək kadrların peşə hazırlığına yiyələnmələrində böyük əhəmiyyət kəsb edir. Məktəbəqədər təhsilin müasir problemləri məktəbəqədər müəssisələrdə təlim, tərbiyə və təhsilin öyrədilməsi haqqında elm olmaqla, aparıcı fənn hesab edilməklə pedaqoji, psixoloji və metodik hazırlığın ana xəttini təşkil edir.

VII. Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və ya laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanan balların maksimum miqdarı 50-dir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə, bir qayda olaraq fənn üzrə proqram materialını əhatə edən 5 sual daxil edilir. Hər sual 10 bala qədər qiymətləndirilir.

mət meyarları aşağıdakılardır:

- 0 bal- tələbə keçilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bezi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bezi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bezi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladıqı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladıqı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması:Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülecək.

X. Təqvim mövzu planı: Cəmi: 30 saat . Mühazirə 15 saat , seminar 15 saat.

№	Keçiriləcək mühazirə məşğələləri	Saat		
		Müh	Se m	Tari x
	I kollokvium mövzuları			
1	Məktəbəqədər pedaqogikanın bir elm kimi formalaşması və inkişafı Plan: 1. Məktəbəqədər pedaqogikanın bir elm kimi formalaşma mərhələləri 2.Məktəbəqədər pedaqogikanın inkişafındakı empirik mərhələ 3. Məktəbəqədər pedaqogikanın inkişafı və formalaşmasında nəzəri- eksperimental mərhələ Mənbə: 1; 2; 3; 5; 7	2	2	
2.	Müasir məktəbəqədər pedaqogikanın fenomenləri. Plan: 1. Uşaq fenomeni.2. Məktəbəqədər uşaqıq: uşaq subkulturası fenomeni 3. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin tərbiyəçi-müəllimi Mənbə: 2; 4; 10	2	2	
3.	Məktəbəqədər yaş dövründə uşaqların hərtərəfli inkişaf	2	2	

	xüsusiyyətləri Plan: 1. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların inkişafı 2. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların təhsili və tərbiyəsi 3. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların inkişafı, təhsili və tərbiyəsi üçün pedaqoji və psixoloji şərtlər Mənbə: 2; 4; 10			
4.	Uşaq bağçasında uşağın sosial adaptasiya səviyyəsinin müəy-yənləşdirilməsi Plan: 1. Uşağın məktəbəqədər təhsil müəssisələrinə adaptasiyası 2. Adaptasiya dövründə işin planlaşdırılması, forma və metodları Mənbə: 1; 3; 5; 6	2	2	
	II kollokvium mövzuları			
5.	Məktəbəqədər pedaqogikanın aktual problemləri Plan: 1. Müasir dövrdə Azərbaycanda məktəbəqədər təhsil 2. Məktəbəqədər təhsildə pedaqoji prosesin yeniləşməsi 3. Məktəbəqədər təhsil müəssisələrində pedaqoji prosesin idarə edilməsinə yeni yanaşmalar. Mənbə: 2; 3; 4; 5	2	2	
6.	Inkişaf, tərbiyə və öyrənmə prosesində uşaqların böyükrlə qarşılıqlı əlaqəsi Plan: 1. Uşağın ailədə tərbiyəsi və cəmiyyətdə rolu 2. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin ailə ilə qarşılıqlı fəaliyyətində yeniliklər Mənbə: 4; 5; 6; 10	2	2	
7.	Uşağın məktəbə hazırlanması prosesində yeniliklər Plan: 1. Fiziki hazırlıq 2. Şəxsiyyətyönlü hazırlıq 3. İntellektual hazırlıq 4. Sosial – emosional hazırlıq Mənbə: 2; 3; 6; 7; 12	2	2	
8.	Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin ailə ilə qarşılıqlı fəaliyyətində yeniliklər Plan: 1. Uşaq şəxsiyyətinin formalaşmasında ailənin rolu 2. Yetişməkdə olan uşaqların tərbiyəsində uşaq bağçasının rolu 3. "Məktəbəqədər təhsilin kurikulumunda" ailələrlə əməkdaşlığın təşkili məsələləri. Mənbə: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7	1	1	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: -Magistrantlar müasir dövrdə məktəbəqədər təhsilin qarşısında duran başlıca vəzifələr ilə, müasir məktəbəqədər təhsilin yeni inkişaf istiqamətləri ilə, məktəbəqədər yaşlı uşaqların tərbiyəsi və inkişafı haqqında müasir nəzəriyyələr ilə, məktəbəqədər təhsil üzrə dünya təcrübəsini və ondan istifadə imkanları ilə, məktəbəqədər təhsilin məzmununa yeni yanaşmalar ilə tanış olacaqlar və müasir təhsilin paradigmalarını, məktəbəqədər təhsildə pedaqoji innovasiyaları, məktəbəqədər təhsildə valideynlərlə əməkdaşlığın yeni aspektlərini biləcək, standartlara keçiddə məktəbəqədər pedaqogikanın aktual problemləri, məktəbəqədər təhsildə inteqrasiya, uşağın ailədə tərbiyəsi və cəmiyyətdə rolu, məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin ailə ilə qarşılıqlı fəaliyyətində yeniliklər ilə tanış olacaqlar.

XII. Fənn üzrə təlim nəticələri:

FTN 1. Məktəbəqədər pedaqogikanın müasir konsepsiyalarını və yanaşmalarını izah edir, onların praktik təhsildə tətbiq imkanlarını təhlil edir.

FTN 2. Müasir dövrdə məktəbəqədər təhsilin qarşısında duran əsas problemləri (məzmun, metodika, kadr hazırlığı, inklüzivlik, valideynlərlə iş və s.) müəyyən edir və onların həlli yollarını əsaslandırır.

FTN 3. Kurikulum əsaslı yanaşmalar, təlimin məqsəd və nəticələri, fənlərarası integrasiya və fəaliyyət əsaslı öyrənmə modellərini təhlil edir və tətbiq edir.

FTN 4. Uşaqların inkişafı və təlim-tərbiyəsi ilə bağlı beynəlxalq tədqiqatlar və innovativ təhsil texnologiyaları haqqında məlumatlı olur və onları pedaqoji praktikaya integrasiya etmə bacarığı nümayiş etdirir.

FTN 5. Uşağın fərdi inkişafı, təlim ehtiyacları və şəxsiyyətinə hörmət prinsipinə əsaslanan pedaqoji yanaşmaları izah edir və nümunələrlə əsaslandırır.

FTN 6. Valideynlərin və cəmiyyətin məktəbəqədər təhsildə rolu, məktəbəqədər müəssisələrin sosial institut kimi funksiyaları haqqında analitik düşünmə bacarığı göstərir.

FTN 7. Müasir problemlərin həllində tənqidi və yaradıcı düşünmə, elmi-pedaqoji təhlil, komanda ilə işləmə və ünsiyyət bacarıqları nümayiş etdirir.

FTN 8. Fənn üzrə əldə etdiyi bilik və bacarıqları istifadə edərək kiçik həcmli tədqiqat işi və ya təqdimat hazırlayır və təqdim edir.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Fənn üzrə kollokvium sualları:

I KOLLOKVİUM SUALLARI:

1. Məktəbəqədər pedaqogikanın bir elm kimi formalaşma mərhələləri
2. Məktəbəqədər pedaqogikanın inkişafındakı empirik mərhələ
3. Məktəbəqədər pedaqogikanın inkişafı və formalaşmasında nəzəri-eksperimental mərhələ
4. Uşaq fenomeni.
5. Məktəbəqədər uşaqlıq: uşaq subkulturası fenomeni
6. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin tərbiyəçi-müəllimi
7. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların inkişafı
8. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların təhsili və tərbiyəsi
9. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların inkişafı, təhsili və tərbiyəsi üçün pedaqoji və psixoloji şərtlər
10. Uşağın məktəbəqədər təhsil müəssisələrinə adaptasiyası

II KOLLOKVİUM SUALLARI:

1. Müasir dövrdə Azərbaycanda məktəbəqədər təhsil
2. Məktəbəqədər təhsildə pedaqoji prosesin yeniləşməsi
3. Məktəbəqədər təhsil müəssisələrində pedaqoji prosesin idarə edilməsinə yeni yanaşmalar.
4. Uşağın ailədə tərbiyəsi və cəmiyyətdə rolu
5. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin ailə ilə qarşılıqlı fəaliyyətində yeniliklər
6. Fiziki hazırlıq
7. Şəxsiyyətyönümlü hazırlıq
8. İntellektual hazırlıq
9. Sosial – emosional hazırlıq
10. Uşaq şəxsiyyətinin formalaşmasında ailənin rolu

Fənn üzrə imtahan sualları:

İmtahan sualları:

1. Məktəbəqədər pedaqogikanın bir elm kimi formalaşma mərhələləri
2. Məktəbəqədər pedaqogikanın inkişafındakı empirik mərhələ
3. Məktəbəqədər pedaqogikanın inkişafı və formalaşmasında nəzəri-eksperimental mərhələ
4. Uşaq fenomeni.
5. Məktəbəqədər uşaqlıq: uşaq subkulturası fenomeni
6. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin tərbiyəçi-müəllimi
7. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların inkişafı
8. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların təhsili və tərbiyəsi
9. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların inkişafı, təhsili və tərbiyəsi üçün pedaqoji və psixoloji şərtlər
10. Uşağın məktəbəqədər təhsil müəssisələrinə adaptasiyası
11. Adaptasiya dövründə işin planlaşdırılması, forma və metodları
12. Müasir dövrdə Azərbaycanda məktəbəqədər təhsil
13. Məktəbəqədər təhsildə pedaqoji prosesin yeniləşməsi
14. Məktəbəqədər təhsil müəssisələrində pedaqoji prosesin idarə edilməsinə yeni yanaşmalar.
15. Uşağın ailədə tərbiyəsi və cəmiyyətdə rolu
16. Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin ailə ilə qarşılıqlı fəaliyyətində yeniliklər
17. Fiziki hazırlıq
18. Şəxsiyyətyönümlü hazırlıq
19. İntellektual hazırlıq
20. Sosial – emosional hazırlıq
21. Uşaq şəxsiyyətinin formalaşmasında ailənin rolu
22. Yetişməkdə olan uşaqların tərbiyəsində uşaq bağçasının rolu
23. "Məktəbəqədər təhsilin kurikulumunda" ailələrlə əməkdaşlığın təşkili məsələləri.

İbtidai təhsil və məktəbəqədər təlim kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur.

Kafedra müdiri:

dos. A.B.Əliyev

Mühazirə müəllimi:

prof.Ş.A.Baxışova

Seminar müəllimi:

dos.A.B.Əliyev